

R

NAAR HET OVERZICHT

Inhaltsverzeichnis

R	>
Rabbe, Wilhelm	>
Rademaker, Franziska	>
Fietspad in Spork	>
Raesfeldstraße	>
Raestrup, Johannes (Hans)	>
Stadhuis, Historisch	>
Richthofenstraße	>
Riespapp (aangepast)	>
Rika Hovestädt	>
Ritterstraße - Historische huizen	>
Rome	>
Roonstraße	>
Alois Rosenthal	>
Rotenburg	>
Roth & Budenberg	>
Aktiengesellschaft Baumwoll-Spinnerei "Rothe Erde" later F. H. Hammersen GmbH	>
Rudolf Karstadt AG	>
RWE	>
Over de stadsencyclopedie	>

R

— Rabbe, Wilhelm

Priester in St George's, geboren rond 1390 in Bocholt, overleden 7 september 1459.

Als jonge geestelijke zocht hij een ambt aan het pauselijk hof. Er is schriftelijk bewijs dat hij in de onmiddellijke nabijheid van de pausen was:

1418 in Genève als geestelijke met lagere ordes,

1429/30 in Rome als magister en "sacri palatii causarum notarius" die zich bezighield met juridische transacties,

1432 in de Raad van Bazel, waar hij bemiddelde namens de stad Bocholt in het geschil over parochierechten in Werth.

In 1433 was hij kanunnik van St Martini in Münster.

In 1434 verbleef hij korte tijd in Bocholt. Hoewel hij in een document pas in 1438 wordt genoemd als pastoor van St George, bekleedde hij dit ambt waarschijnlijk al sinds 1436.

In 1447 stelden zijn connecties met de pauselijke curie en zijn kennis van het recht hem in staat om het langdurige parochiële geschil in Werth te beslechten.

Hij zette vaart achter de bouw van de Sint-Joriskerk in gotische stijl, waarmee in 1415 werd begonnen. Tijdens zijn ambtstermijn schonken rijke burgers vijf nieuwe pastorieën, waardoor de Sint-Joriskerk werd versierd met de bijbehorende altaren. Rabbe bouwde persoonlijk een zesde pastorie in St Martini. Wilhelm Rabbe maakte de voltooiing van de gotische Sint-Joriskerk niet meer mee.

Literatuur: *Friedrich Reigers, Geschichte der Stadt Bocholt, Volume I, Bocholt 1891, p. 632 e.v. en 713. Elisabeth Bröker, Die Martinsvikarie an der Georgskirche zu Bocholt und ihr Stifter Pfarrer Wilhelm Rabbe, in: UNSER BOCHOLT Jg. 28 (1977) H. 3, p. 31-36.*

Ursula Rüter (29.06.09 17:21)

— Rademaker, Franziska

Ze kwam uit een familie die al eeuwenlang in Bocholt en omgeving woonde. Haar vader trouwde in Nederland, dus Franziska werd geboren in Amsterdam op 19 juli

1878. Haar vader stierf toen ze 5 jaar oud was. Ze keerde terug naar de familie in Bocholt en groeide hier op met haar zus.

Na de toenmalige meisjesschool studeerde ze bij de Zusters van de Notre Dame in Tegelen. Op 18-jarige leeftijd slaagde ze voor het lerarenexamen voor lager, middelbaar en hoger onderwijs. Aanvankelijk gaf ze les als privé-onderwijzeres. Na een aanvullend examen Frans werd Franziska Rademaker in 1900 lerares aan het Katholiek Lyceum in Düren. Om gezondheidsredenen moest ze haar beroep op 38-jarige leeftijd opgeven. Sindsdien wijdde ze zich volledig aan het schrijven.

Haar Kevelaer-roman " Das Ave der Heimat" werd een bestseller met een oplage van 50.000 exemplaren. Het tweede werk, "Monika Hagemann's Liefde" ging over het communisme en de katholieke sociale leer. (Beide boeken werden uitgegeven door Butzon und Berker, Kevelaer).

Ondertussen verhuisde Franziska Rademaker naar Keulen, waar ze tot 1943 woonde. Hier publiceerde ze verschillende grote novellen in kranten en tijdschriften (Die sieben Betrübnisse von Kalkar, Unter den Flügeln des Seraphs, Giotto Novelle). In 1934 publiceerde ze een cultuurhistorische roman die zich afspeelt rond het jaar 1000 op de berg Elten, getiteld "Luitgardis, die Frau von Hohenelten" (later getiteld "Berg der Schicksale."). Andere boeken zijn: "The Great Sendling", haar Bonifatiusroman (1947), haar volksboek "St. Nikolaus" (1949) en "Das Mädchen Ka sucht Deutschland", waarin ze haar jeugd in Bocholt beschrijft.

Nadat ze door de oorlog haar huis in Keulen verloor, verhuisde ze naar Olsberg in het Sauerland. Ze verliet Olsberg weer in 1951 en vond een huis in "Regina Pacis" in Kevelaer. Hier woonde ze op de plek van haar eerste roman, in de schaduw van de Genadekapel. Naast regelmatige bijdragen aan de diocesane krant "Kirche und Leben" schreef ze de roman "The Paradise" en publiceerde ze een bundel novellen over de Nederrijn onder de titel "Am scheidenden Rhein." Ze werkte jarenlang aan een roman die zich afspeelt in Trier rond het jaar 1200, waarin ze de ontmoeting beschrijft tussen een Kathaar en een vrome borduurster van de Abdij van St Matthias. Helaas heeft ze dit werk niet kunnen voltooien.

Na haar 75e verjaardag verminderde haar kracht langzaam. Ernstige ziekten bezorgden haar een overvloed aan lichamelijke en geestelijke klachten. Ze overleed op 3 februari 1961 en rust op het kerkhof in Kevelaer, op een steenworp afstand van de kruisweg, waarlangs de processies trekken, waarvan ze het zingen en bidden beschreef in haar boek "Ave der Heimat".

P.M. Schulte, Lebensbilder westfälischer Frauen, in Unser Bocholt, 12.Jg. (1961), H. 3, p. 19-20.

Johann Telaar (01.12.08 17:28)

– Fietspad in Spork

Het is een weinig bekend feit onder de bevolking dat er in Spork (toen een gemeente in het district Liedern-Werth, nu Bocholt) aan het eind van de 19e eeuw al een fietspad was.

De toenmalige eigenaar van Gut Heidefeld, Clemens Dierkes, bouwde in 1898 samen met een naamloze vennootschap een renbaan op een weiland van 16 hectare. De architecten van de renbaan waren Pries en Reichel. In de annalen van de Bocholtse wielierclub wordt gezegd dat de baan de eerste in de wijde omtrek was met een ovaal van cement. Menig wereldkampioen startte hier en voltooide er zijn rondjes.

Gezien het feit dat de eerste wielierbaan in 1880 in München werd aangelegd, kunnen de mensen uit Spork waarschijnlijk worden omschreven als pioniers van de wielersport. Bocholt was de thuisbasis van de "Staubwolke" wielierclub, die ook internationale wedstrijddagen organiseerde op de renbaan van Spork. In die tijd waren stand-up races en zogenaamde flyer races erg populair op dergelijke circuits in Duitsland. De racefietsen van de renners hadden luchtgevulde banden. De racers droegen nog geen speciale sportkleding, maar reden in hun gewone kleren. Foto's uit deze periode laten echter zien dat valhelmen al algemeen gebruikt werden.

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918) maakte een einde aan de sportieve activiteiten op de renbaan van Spork. Op 21 juni 1932 werd de eerste steen gelegd voor de St. Ludgeruskerk op de plaats van de renbaan. De betonnen bochten moesten worden afgebroken en het gebied van de voormalige renbaan geëgaliseerd. Pas na de Tweede Wereldoorlog (1939-1945) bouwde de stad Bocholt een nieuwe wielierbaan op de Hünting, waarbij gebruik werd gemaakt van het op 22 maart 1945 verwoeste puin van de stad.

Lit.: N.N., "Heimatgeschichte der Kirchengemeinde Spork", Vol. 1-3, in de parochie Spork (vanaf 11 juli 2010 St.-Bernhard-Kirchengemeinde Lowick. Sundermann, Werner. "50 Jahre St. Ludgeruskirche" (Heimatgeschichte der Pfarrei St. Ludgerus Spork), Bocholt "Chronik der Kath. Kirchengemeinde St. Ludgerus Spork" (Festschrift zum 50-jährigen Pfarrjubiläum 2001/2002).

Helga en Werner Sundermann (05.07.10 16:14)

– Raesfeldstraße

De Raesfeldstraße is vernoemd naar de burgemeester van Bocholt (1817-1824), Bernhard von Raesfeld (1791-1868).

Literatuur: *Gerhard Schmalstieg, Straßennamen in Bocholt nach nur hier bekannten*

Personen, in: UNSER BOCHOLT Jg. 55 (2004) H. 4, p. 53-72. Wilhelm Seggewiß, Bocholter Straßen erzählen Geschichte, in: UNSER BOCHOLT Jg. 39 (1988), H. 2, p. 55.

— Rastrup, Johannes (Hans)

Geboren als zoon van een landeigenaar op 1 juli 1878 in Unterstromberg/Westfalen, overleden op 15 oktober 1964.

Afgestudeerd aan het gymnasium van Warendorf.

Studie: Latijn, Grieks, Duits.

Na voltooiing van zijn opleiding in 1906, hoofdonderwijzer aan het Stedelijk Gymnasium Bocholt.

1914 bij het Reserve Infanterie Regiment 130 in Metz. Twee keer ernstig gewond. Zijn militaire gedrag tijdens de Eerste Wereldoorlog als eerste luitenant, bataljonscommandant en later als commandant bij Verdun werd als voorbeeldig beschouwd. Onderscheidingen en promoties: IJzeren Kruis IIe Klasse, 1916 IJzeren Kruis Ie Klasse na deelname aan de Slag om Verdun, november 1916 Kapitein, 1917 Ridderkruis van de Huisorde van Hohenzollern met Kroon en Zwaarden.

In november 1918 weigerde Rastrup door de linkse arbeiders- en soldatenraden tot majoor benoemd te worden. In plaats daarvan sloot hij zich aan bij het "Stahlhelm-Bund der Frontsoldaten" en werd de districtsleider ervan. In Bocholt werd de Stahlhelm gezien als een verzamelpunt voor de nazi-oppositie uit het nationale spectrum. Toen de Staalhelm in 1934 "geharmoniseerd" en ontbonden werd en de leden ervan "overgenomen" werd in de SA, weigerde Rastrup: hij bleef een overtuigd en praktiserend katholiek.

Na het einde van de oorlog in 1918 keerde Rastrup terug naar het onderwijs van Duits, Latijn en geschiedenis als professor aan het Stedelijk Gymnasium van Bocholt. In 1934 werd hij hoofd van het gymnasium en het Realgymnasium (door de nazi's omgedoopt tot "Oberschule für Jungen") als opvolger van "Oberstudiendirektor Sommer, die door de nazi's was "verwijderd, en een tijdlang ook van het meisjesgymnasium. Benoemd tot schoolhoofd in 1936. Na de "Heilkräuteraffäre" (1943) werd Rastrup op 1 februari 1944 met vervroegd pensioen gestuurd. Volgens zijn collega Dr. B. Harling was hij een "populair" hoofd dat, volgens het overlijdensbericht van een andere collega, Dr. Herdemann, gekenmerkt werd door "eerbied en loyaliteit als de basiskenmerken van zijn karakter".

Lit.: *St-Georg-Gymnasium Bocholt, schooljaar 1981/82, projectweek "De gelederen stevig gesloten. Verzet in het Derde Rijk. Uitgebeeld aan de hand van het regionale historische voorbeeld van de stad Bocholt - projectgroep A 6", pp. 89-90. Eduard Westerhoff Heilkräuteraffäre in: UNSER BOCHOLT. Jg. 44 (1993) H. 2 pp. 24-28*

Westenhorst, Henk/Redactie, in: UNSER BOCHOLT 59. 77 (1998), Nr. 2, pp. 27-28.

Othard Raestrup, Leben und Wirken von Prof. Hans Raestrup in: UNSER BOCHOLT Vol. 51 (2000) H. 1, pp. 36-37.

Christian Heiduk (25/06/10 10:44 am)

— Stadhuis, Historisch

"Curia, qua elegantia superiorem, nedum parem habet patria, probat Magnificentiam"
Al in 1747 prees de Vredense scholasticus en historicus Jodocus Hermann Nünning het gebouw uitbundig in het Latijn. Vandaag moet zijn oordeel - "dit stadhuis, dat in schoonheid zijn gelijke niet kent in het vaderland, toont de vrijgevigheid (van de stad)" - dat zeker getint is met een vleugje lokaal patriottisme, een beetje genuanceerd worden.

Toch kunnen de inwoners van Bocholt met recht beweren dat ze naast het prachtige gotische stadhuis van Münster het meest waardevolle gebouw in zijn soort in het Münsterland hebben. Samen met de Sint-Joriskerk, het oudste belangrijke gebouw van Bocholt, vormt het het centrum van de stad.

Wie het marktplein vanuit het oosten betreedt en op zoek is naar de Sint-Joriskerk, zal teleurgesteld worden. In veel andere Westfaalse en Nederduitse steden vormen het stadhuis en de stadskerk een indrukwekkend geheel - maar niet in Bocholt: vanaf het marktplein gezien staat de prachtige gevel van het stadhuis er alleen voor en ontnemt het oostelijke zicht op de kerk.

De geschiedenis van het gebouw:

Bocholt heeft tegenwoordig twee stadhuizen: naast het historische stadhuis is er ook een modern stadhuis, dat tussen 1972 en 1977 samen met een cultureel centrum op een kunstmatig eiland in de rivier de Aa werd gebouwd. Natuurlijk is het nu historisch genoemde stadhuis niet het eerste gebouw dat de inwoners van Bocholt lieten optrekken om hun stadsbestuur te huisvesten. Een nieuw stadhuis ("nova domus oppidi") wordt al in 1350 voor het eerst genoemd en we weten dat het zich "bij de markede" (1423) bevond.

We kunnen aannemen dat het op dezelfde plaats stond, zij het veel bescheidener qua omvang en inrichting voor die tijd. Uit de stadsrekeningen van Bocholt blijkt dat dit gebouw verschillende keren werd gerestaureerd, voor het laatst in 1595-97. In 1606, net toen de stad zich begon te herstellen van de jarenlange ontberingen als gevolg van de Spaans-Nederlandse oorlog, werden de eerste plannen voor een nieuw stadhuis opgesteld.

De bouwers van het nieuwe stadhuis konden echter niet weten dat in 1618, het jaar waarin de eerste steen werd aelead. de Dertiairiae Oorlog zou uitbreken en dat deze

Bocholt opnieuw rampspoed en hoge kosten zou brengen. Aanvankelijk bleef de oorlog onaangetast en de buitenbouw werd voltooid in 1619. Het binnenwerk werd ook in 1622 voltooid en in 1624 werden de ramen gemaakt door de artistieke "glassmaker" Jan van Lintelo uit Bocholt, wiens ontwerpen voor de kastruiten nu tot de grote Duitse maniëristische tekeningen worden gerekend.

Het bovenstaande citaat van J.H. Nünning laat zien dat men zich zelfs in de 18e eeuw - ondanks de barok - nog bewust was van de waarde van dit gebouw, wat op indrukwekkende wijze het zelfvertrouwen van deze stad aantoont. In 1786 was de schuldenlast nog zo overweldigend dat er een inzameling moest worden georganiseerd voor de noodzakelijke "reparatie". In de 19e eeuw begon het verval van het stadhuis, vooral toen het publieke bewustzijn van het belang ervan "als symbool van gemeentelijke soevereiniteit" afnam. Het hele interieur werd vernield en aan alle kanten verspreid, vooral nadat het gebouw in 1827 werd verhuurd als gerechtsgebouw en verbouwd om aan de behoeften van een rechtbank te voldoen. In 1911, toen de arrondissementsrechtbank verhuisde, was het gebouw zo vervallen dat een volledige restauratie onvermijdelijk was. Door de Eerste Wereldoorlog en een gebrek aan fondsen werd dit echter uitgesteld tot 1928 en kon het pas in 1933/34 worden voltooid.

Tijdens de grote luchtaanval op Bocholt op 22 maart 1945 werd het stadhuis zwaar beschadigd en brandde het tot aan de buitenmuren af. De wederopbouw vond plaats in de jaren 1950. De wederopbouw vond plaats in de jaren 1948-55, waarbij zoveel mogelijk rekening werd gehouden met de oorspronkelijke staat met het beeldhouwwerk van Hermann (Manes) Schlatt uit Bocholt.

Architecturale stijl en vorm

Omdat zijn naam niet wordt genoemd in de archieven, weten we niets over de bouwmeester van het stadhuis. Het gebouw laat echter zien dat hij in Nederland moet zijn opgeleid, zijn werk vertegenwoordigt een renaissancestijl van zeldzame verfijning, er is "geen vervaging van de grenzen tussen gotiek en barok" (Dehio, 1949). Het indrukwekkende effect van Bocholts stadhuis is te danken aan de dwarse ligging ten opzichte van de markt; in tegenstelling tot andere Westfaalse stadhuizen heeft het geen gevel aan de voorkant.

De gevel is opgebouwd uit drie verdiepingen die naar boven toe lager worden, met acht assen. In overeenstemming met deze volgorde is de begane grond aan de marktzijde verdeeld in een acht traveeën tellende boog - alleen het stadhuis in Soest heeft een boog meer in Westfalen. De zuilengalerij is gebaseerd op pilaren, die aan de zijkanten en achterkant pilasters met beslag hebben, terwijl de voorkant is versierd met Ionische zuilen. De twee volgende verdiepingen zijn weer verdeeld door halve zuilen en pilasters, de dakvoet wordt verborgen door een hoge balustrade die rust op kleine consoles met dier- en mensfiguren.

Het midden wordt geaccentueerd door een drielaagse dwerggevel die Sint Joris, de beschermheilige van de stad, toont die in het centrale veld met de draak vecht. In deze

volledig symmetrische gevel, waarvan het effect wordt benadrukt door de keuze van de bouwmaterialen - de muurvlakken zijn gemaakt van baksteen, de architecturale en decoratieve elementen van Baumberg zandsteen - is het enige niet-symmetrische element op de bovenverdieping een sierlijke erker voor het tweede raam vanaf het zuiden.

In het midden van het weelderige fries staat het wapen van de stad Bocholt tussen twee ridders als schilddragers. De ramen van de erker stellen de vier belangrijkste deugden van de stad voor: voorzichtigheid, rechtvaardigheid, matigheid en dapperheid. Boven de beukenboom van het wapen staat de balk van het collegiale wapen van Münster - een verwijzing naar de soevereiniteit van de prins-bisschoppen van Münster. De hele gevel is versierd met uitbundige sculpturale decoratie in zandsteen, met als hoogtepunt Justitia met zwaard en schubben boven de dwerggevel, terwijl de windwijzers worden vastgehouden door twee leeuwen, die kracht en macht symboliseren. Twee wachters op de balustrade vertegenwoordigen de verdediging en waakzaamheid van de stad.

Op de begane grond achter het prieel waren oorspronkelijk aparte ingangen (van zuid naar noord, d.w.z. van links naar rechts) naar de rechtszaal, de weegkamer, de vleeshal en het wachthuis, terwijl helemaal rechts achter de achtste travee de eigenlijke hoofdingang was met trappen naar de bovenverdiepingen. Op de eerste verdieping was de kleine raadzaal, daarboven de grote raadzaal, die na de verbouwing van het huis in zijn huidige vorm wordt gebruikt voor feestelijke raadsvergaderingen en culturele evenementen.

Sinds 1982 versiert Lucy Vollbrecht-Büschlepp de ramen aan de voorkant van het gebouw met kastruiten naar het voorbeeld van de originele ontwerpen (Johann von Lintelo). Tot de 18e eeuw had het stadhuis een schoorsteen in het midden van het dak, de zogenaamde ooievaarstoren. Aan de noordkant van het gebouw verwijst de inscriptie "Inferius quaere abdita" vermoedelijk naar een geheime gang die ondergronds naar het noorden zou hebben gelopen. Tegenwoordig herbergt het gemeentehuis de burgerlijke stand van Bocholt op de eerste verdieping, de raadzaal op de tweede verdieping, waar elk jaar de nieuwjaarsreceptie van de burgemeester en culturele evenementen plaatsvinden, en een restaurant op de begane grond aan de linkerkant van het gebouw.

Trouwceremonies in het mooiste gebouw van de stad zijn ook mogelijk op zaterdag na voorafgaande afspraak met onze collega's van de burgerlijke stand.

Ludwig Burwitz, Dr. Hans D. Oppel en Bruno Wansing (26.03.08 09:03)

Richthofenstraße

Deze straat herdenkt de meest succesvolle Duitse gevechtspiloot van de Eerste Wereldoorlog, Manfred Freiherr von Richthofen (1892 - 1918), die na de oorlog de

wereldoorlog, **Walter Peltner von Richtofen** (1892 - 1918), die na de oorlog de bijnaam "De Rode Baron" kreeg omdat hij de meeste van zijn missies in een rood vliegtuig vloog. Hij stortte neer met zijn vliegtuig op 21 april 1918.

Lit:

Wilhelm Seggewiß, "Bocholter Straßen erzählen Geschichte", in: Unser Bocholt, 39e jaargang 1988, nummer 3, p. 25.

Johann Telaar (26.07.10 14:11)

← Riespapp (aangepast)

In veel gezinnen was en is er, naast de gebruikelijke gerechten zoals gebakken aardappelen of boekweitpannenkoeken voor het avondeten, "Papp", de melksoep, in verschillende versies. Afhankelijk van je stemming, smaak en budget kon je de eenvoudige "Määlpapp" nemen, de "Griesmäälpapp", de "Puddingpapp" of de "Oatmealpapp". De "Kernemelkspapp" (karnemelksoep) was vooral lekker als hij met pruimen was verrijkt.

De beste van alle variaties was echter "Riespapp" met kaneel en suiker, wat de naam is van de rijstpudding. En vandaag de dag is het, net als jaren geleden, een speciale traktatie voor kinderen. Helaas werd deze feestmaaltijd niet vaak geserveerd. Voor veel gezinnen was geïmporteerde rijst te duur in vergelijking met conventionele voedingsmiddelen zoals griesmeel of havermout. Als speciale traktatie werd "Riespapp" geserveerd als dessert op bruiloften en bij verschillende gelegenheden.

(Niet geheel serieus te nemen beweringen zeggen dat er later in de hemel zelfs "Riespapp met gouden Läpels" zal zijn. En zelfs vandaag nog beweren veel Bocholters: "Riespapp is de mooiste Papp van alle Päppe!")

Johann Telaar (05/03/07 11:53 am)

← Rika Hovestädt

Beroep: huisvrouw. Geboren 1909 in Bocholt, overleden 2002 in Bocholt. Huwde met Johann Hovestädt, overleden in 1994. Het echtpaar kreeg twee zonen.

Rika Hovestädt, née Valk, groeide op in een arbeidersgezin in Bocholt, en daardoor met het Nederduits. Het gebruikelijke werk als jong meisje in de textielindustrie bleef haar

besnaard vanwege haar nevoeline nestel. Tot haar huwelijk werkte ze als dienstmeisie

bespaard vanwege haar gevoelige gestel. Tot haar nauwenjk werkte ze als dienstmeisje in verschillende zakenhuishoudens.

In de loop der jaren ontdekte ze haar talent om mensen te vermaken met lezingen in Laagduits. Als autodidact verwierf ze een onmiskenbare, podiumklare manier van spreken, die ze vakkundig combineerde met haar buitengewone acteertalent. De meeste vrolijke teksten werden door haar geschreven. Goede werken van anderen versmaadde ze niet. Ze gaf haar populaire lezingen op festiviteiten georganiseerd door parochies, welzijnscentra, sport- en sociale clubs, gemeentelijke evenementen en kleurrijke avonden van haar geliefde "Plattdütsen Kring". In dit orgaan droeg ze ook bij aan Laagduitse werken. Tot haar 93e jaar droeg ze haar teksten uit het hoofd voor. Populair en bekend als de grand old lady van Bocholter Platt, is ze te bewonderen op talloze video-opnames.

Egon Reiche (10.10.06 08:50)

— Ritterstraße - Historische huizen

5 Vrijstaand bakstenen gebouw van tweeënhalve verdieping met verlengd schilddak met puntgevel. De gevelzone wordt benadrukt door een sterk, omlopend stenen profiel. De kelder is een kelder. Gebouwd in 1926 als staatsgezondheidscentrum. Architect: Pruisische Bouwdienst Münster. Verwoest in 1945. Herbouwd in 1946 als gezondheidscentrum. Straatgevel met drie gecentreerde vensterassen, waarvan de middelste op de bovenste verdieping wordt benadrukt door een half rond balkon met smeedijzeren hekwerk. De ramen met eenvoudige stenen kozijnen, de middelste op de bovenverdieping als balkondeur. Noordgevel met vijf vensterassen. Centrale rondboogingang met geprofileerde stenen muur, bekroond door een glas- en staalconstructie. Zuidgevel met zes vensterassen, overdekt door een garage-uitbouw met terras. Tegenwoordig in gebruik als woongebouw.

11 Vrijstaande Art Nouveau villa van twee verdiepingen met doorgetrokken schilddak en een dakkapel met drie stroken schilddak in het zuiden en oosten, evenals een dakkapel met één strook in het noorden. Gebouwd in 1925 voor ingenieur Fritz Isfort. Architect Carl Heidecke, Bocholt. Gipsen gevels met drie tot twee vensterassen horizontaal verdeeld door smalle stucijsten onder de vensterbanken. Straatgevel met verschillende raamvormen. De ramen met eenvoudige pleisterwerk kozijnen en muntregels in de bovenlichten. Op de begane grond rechts van de ingang dubbele ramen met een discrete segmentboog boven de bovendorpel, links een segmentboog erker met drie ramen. Centrale ingang onder een portiek met open trap. Balkon boven de portiek. Dit en de open trap hebben smeedijzeren leuning. Uitbouw van twee verdiepingen met plat dak aan de westkant. Een mooi voorbeeld van de burgerlijke wooncultuur van de jaren 1920.

15 Vrijstaand hoekhuis van twee verdiepingen met verlengd schilddak. Dakkapellen met twee ramen en schilddak aan de oost- en westkant. Gebouwd in 1926/27 door de

Bocholter Bauverein e.V. als "vluchteling lerarenflats". Architect Dipl. Ing. Karl Tangerding, Bocholt. Bakstenen gevels met drie symmetrische assen. Geprofileerde kroonlijst onder de dakvoet. De centrale vensteras van de hoofdgevel op beide verdiepingen rechts en links geflankeerd door een smal zijvenster, op de begane grond verdeeld door dubbele pilasterlijsten en op de bovenverdieping door een kroonlijst boven de lateien. De drie vensterassen van de bovenverdieping worden samengevat door een gemeenschappelijke, sterk geprofileerde kroonlijst op de onderdorpel. In de dakzone wordt de middelste as bekroond door een geprofileerde driehoekige puntgevel met een stolpraam. Alle ramen hebben een eenvoudig kozijnprofiel en muntregels. Centrale ingang via een trap. Het structuurpatroon van de hoofdgevel wordt herhaald op de twee assen smalle zijden aan de west- en oostzijde. Vier smalle en één groter, symmetrisch ingedeeld venster aan de achterzijde in beide bouwlagen.

Lit:

UNSER BOCHOLT 1981, uitgave 3, p. 39. 17

Zie huis nr. 15, maar zonder dakkapellen en stolpramen. Sommige ramen aan de achterkant zijn blinde ramen.

20 Zie huis nr. 22, gebouwd voor de ingenieur Wilhelm Cremer. De ramen aan de voorkant hebben louvreliken en glaslatten in de bovenlichten. De puntgevel van het schilddak met driehoekig raam in de daktop. Keldergarage onder de binnenste vensteras en huisingang onder een zijuitbouw met schilddak ontworpen als loggia in het voorste gedeelte. De ramen op de verdieping boven de ingang zijn doorlopend getralied.

22 Twee verdiepingen tellende halfvrijstaande villa in Art Deco stijl met een doorgetrokken, gebogen schilddak en een gedeeld dwerghuis versierd met een lunetvormig stucornament in de driehoekige gevel. Gebouwd in 1924 voor de vakbondssecretaris Gustav Krüger. Architect Ludwig Beier, Bocholt. Gipsen gevel horizontaal verdeeld in twee vensterassen door een omlopende smalle stuc kroonlijst onder de ramen op de bovenverdieping. De buitenste vensteras op de begane grond wordt benadrukt door een driestrooms erker met afgeschuinde hoeken en een balkon erboven met een stevige borstwering, de binnenste ramen op de begane grond door een rondboogornament. Overdekte ingangen naar het huis met zijramen via open trappen aan de noord- en zuidkant. Stucornament boven de ingang van huisnr. 22 gelijk aan dat boven de ramen op de begane grond. Drie kleine zijramen op de bovenverdieping.

24 Vrijstaande villa van twee verdiepingen met gebogen schilddak in art-decostijl. Gebouwd in 1925 voor de fabrikant Bernhard Rensing (1872-1960). Architect Ludwig Beier. Symmetrische gepleisterde voorgevel op drie hoofdassen en twee secundaire assen met een segmentboogvormige middenrisaliet, horizontaal gestructureerd door een omlopende smalle stucwerk kroonlijst onder de ramen van de bovenverdieping. De twee buitenste assen aan elke kant worden benadrukt als risalieten, met een stucwerk lijst op de bovenverdieping. De middelste risaliet heeft drie grote ramen die meerdere verdiepingen overspannen. Daaronder bevindt zich de centrale hoofdingang met een

gladde stijl boven een halfronde trap, geflankeerd door twee kleine getraliede zijramen. De ingang wordt, net als de buitenste ramen op de begane grond, samengevat door een gestuct gevelornament. Leveringstoegang naar het noorden via een open trap. Twee ramen aan de zuidkant op de bovenverdieping. De tuingevel is verdeeld in zeven vensterassen door pilasterlijsten en kapitelen die doen denken aan een kolossale orde. De twee buitenste assen, elk met twee ramen, zijn ontworpen als risalieten met driehoekige puntgevels, elk met één raam. De centrale as op de begane grond is een rondboogvormige erker met vijf ramen, de bovenverdieping heeft een balkon met een stevige balustrade, waarachter drie ramen en een grote driehoekige dakkapel op zolder. Voortuin met smeedijzeren hekwerk, oorspronkelijk met pikethek tussen muurpijlers.

Lit:

UNSER BOCHOLT 1981, aflevering 3, p. 40; 2007, aflevering 4, p. 32; 2009, aflevering 1, p. 48 e.v.

29 Twee verdiepingen tellende halfvrijstaande villa met verlengd schilddak. Gebouwd in 1928/29 door de aannemer Dietrich Kempers, Bocholt. Bakstenen gevels met twee vensterassen. De buitenste op de begane grond worden benadrukt door een driestrooks segmentboogvormige erker met een balkon erboven en een smeedijzeren balustrade. De binnenste op de begane grond vormen de ingangen, die iets uit de as liggen, met geprofileerde bakstenen muren en rijk versierde originele voordeuren. Rechts en links van elke deur bevindt zich een zijraam, met tralies op huisnr. 31. De ramen hebben een essenhouten omlijsting. De ramen hebben essenhouten randen en glasroeden, evenals louverluiken. Op de begane grond elk slechts één raam aan de noord- en zuidkant. Portiekuitbouw aan de westkant met terras erboven. Verzorgde voortuinen.

31 Zie huis nr. 29, maar zonder louverluiken.

Achim Wiedemann (15.03.10 19:03)

Rome

In de volksmond is het niet ver van "Vatican" en "Pius" naar "Rome". Toen Pius, de meester van het "Vatican", flats ging bouwen voor zijn wevers in de Werther Strasse, werd deze nederzetting geksherend gewoon "Rome" genoemd.

De naam van deze nederzetting leeft nog steeds voort in de straatnaam "Rom".

Lit:

Werner Schneider, In drei Stunden nach England, Rom und Jericho, in: UNSER BOCHOLT, Jg. 9 (1958) H. 3, p. 8-15. Johann Telaar (31.08.10 09:27)

— Roonstraße

Een andere straat in de Generaalswijk is de Roonstraße. Roon, (1803 - 1879) was een Pruisische veldmaarschalk en politicus die onder andere verantwoordelijk was voor de benoeming van Bismarck tot premier in 1862.

Lit:

Wilhelm Seggewiß "Bocholter Straßen erzählen Geschichte", in: Unser Bocholt, 39e jaargang 1988, nummer 3, p. 25.

Johann Telaar (23.02.10 16:20)

— Alois Rosenthal

Stadsarchitect Alois Rosenthal werd op 25 maart 1902 geboren in Duisburg-Marxloh als oudste van 10 kinderen. Hij groeide op in Walsum-Aldenrade. Na zijn technische studies in Essen en enkele jaren opleiding in andere steden als jonge architect en burgerlijk ingenieur, trad hij in 1925 in dienst bij de stad Bocholt, waar hij tot zijn pensioen in 1965 verantwoordelijk was voor de afdeling bouw. "Deze jaren hebben... hun stempel gedrukt op de stad Bocholt", werd over hem gezegd ter gelegenheid van zijn 85e verjaardag in 1987.

Alois Rosenthal kreeg zijn eerste grote bouwopdracht in Bocholt in 1927, waar hij St George's Grammar School bouwde, ingewijd in 1931, volgens de plannen van Dipl.-Ing. Hitzblech, Düsseldorf. Deze bleef gespaard van de luchtaanval in 1945. Rosenthal hield toezicht op de eerste grote restauratie van het historische stadhuis van 1927-1934 en de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog.

De woningbouwvereniging van Bocholt, opgericht door de stad Bocholt in 1936, was verantwoordelijk voor de eerste sociale woningbouw in Bocholt en Alois Rosenthal was de adjunct-directeur van deze vereniging van 1939 tot 1943. Het kerkhofgebouw met mortuarium aan de Blücherstraße, dat nu op de monumentenlijst staat, werd ook in 1937 door de stad Bocholt gebouwd onder leiding van bouwmeester Rosenthal.

In het hele Reich, ook in Bocholt, begon de SA met de bouw van tijdelijke woningen voor mensen die getroffen waren door bombardementen. De eerste modelwoning die op vrijwillige basis door de mannen van Sturmbann 1/8 op de Hünting werd gebouwd, werd op 19 december 1943 opgeleverd. Bouwmeester Rosenthal had de leiding over al het werk. In maart 1945 waren er ongeveer 150 tijdelijke woningen gebouwd op de

het werk. In maart 1943 waren er ongeveer 150 tijdelijke woningen gebouwd op de Rosenberg, bij de Walderholung en in de Moddenborg-Fichten.

Tijdens de oorlog zette het stadsbestuur Alois Rosenthal ook elders in, zo nam hij tijdelijk de leiding over van de gemeentelijke nutsbedrijven, het depot en de brandweer. Hij had in oorlogstijd ook taken bij de Organisation Todt (OT). Dit was een langs militaire lijnen georganiseerde bouwgroep met als doel "bouw voor de staat en de Wehrmacht", die in 1938 werd vernoemd naar de nazi-inspecteur-generaal voor wegen, Dr. Fritz Todt. Op 10 augustus 1944 werden de laatste bouwambtenaren (stadsbouwmeester Rosenthal en bouwinspecteur Elster) door de bouwdienst van de stad Bocholt vrijgegeven voor loopgravendienst in het oosten.

Halverwege 1945 nam Alois Rosenthal ontslag uit de leiding van de brandweer van Bocholt vanwege werkverplichtingen. De wederopbouw van een door bommen voor 85% verwoeste stad vereiste zijn volledige inzet. Volgens het motto van gemeentesecretaris Ludwig Kayser "Elk jaar een nieuwe school", waren er 14 schoolgebouwen gebouwd of herbouwd in Bocholt tegen de tijd dat Alois Rosenthal met pensioen ging. Daarnaast was er de woningbouw, de bouw van het Meckenem en buitenzwembaden en nog veel meer. Zijn opvolger in de bouwafdeling van de stad Bocholt, Ernst Keller, beschreef hem als een "meesterbouwer van ware grit".

Alois Rosenthal stierf in Bocholt op 8 mei 1991 op 89-jarige leeftijd. Hij was getrouwd met Grete Riesnert uit Bocholt. Het burgerlijk huwelijk vond plaats op 13 juli 1929 in Bocholt, het kerkelijk huwelijk volgde twee dagen later in Wesel. Het echtpaar kreeg twee dochters.

Lit:

Elisabeth Bröker et al, Kriegschronik der Stadt Bocholt 1939-1945, bewerkt door G. Schmalstieg, in: Bocholter Quellen und Beiträge 7, uitgegeven door de Stad Bocholt, Stadtarchiv, Bocholt 1995, pp. 304,305,345 en 393.

Kroniek van de vrijwillige brandweer van Bocholt 1907-2007, in: Unser Bocholt, 58e jaargang (2007), blz. 1, blz. 14. Stadsarchitect Rosenthal 60 jaar, in: Bocholter Borkener Volksblatt van 24 maart 1976 (Inv.nr. van het Bocholtse stadsarchief Z-SB XXVI nr. 131).

Bron:

Manuscript van Ernst Keller (voormalig hoofd van de bouwafdeling van Bocholt) over de 85e verjaardag van Alois Rosenthal in de nalatenschap van A. Rosenthal en mondelinge informatie van Margret Rosenthal (dochter van A. Rosenthal), april 2008.

Annemarie Rotthues (10.11.08 14:33)

Tot 1928 stond op de huidige Benölkenplatz, op de plaats waar nu het gymnasium St. Georg staat, een "café met een halgebouw". Het was een gebouw van tweeënhalve verdieping in noord-zuidrichting met een halachtige uitbouw aan de westkant. De Rotenburg werd tussen 1 december 1928 en 1 maart 1929 gesloopt door het bouwbedrijf August Hülskamp sen.

Lit:

Klaus Dierkes, Zur Baugeschichte des St.-Georg-Gymnasiums, in: UNSER BOCHOLT Jg.29, H. 3, p. 23-26.

Gerlinde Lisson (16/06/09 10:52 am)

Roth & Budenberg

Op 1 mei 1874 richtten Wilhelm Roth en Erhard Budenberg het bovengenoemde bedrijf op, aanvankelijk in de Bahnhofstraße. In 1887 verhuisde de weverij met 66 arbeiders naar het nieuwe gebouw van de huurweverij Koch & Sohn, Mussumer Kirchweg / Frankenstraße. Nadat W. Roth het bedrijf had verlaten, was Erhard Budenberg de enige eigenaar. Hij had geen erfgenamen en bood daarom de opvolging aan aan Emil Donders (1876 - 1940), die sinds 1907 procuratiehouder was. Om financiële redenen haalde hij Leo Kerstiens in het bedrijf. Beide mannen werden in 1908 ingeschreven in het handelsregister als de nieuwe eigenaars. In 1916 werd het bedrijf overgenomen door Walter Reygers Münsterstr. 127.

De 2e Wereldoorlog werd zonder bomschade overleefd, maar drie van de vier zonen van Emil Donders sneuvelden in de strijd, terwijl de vierde al tijdens de oorlog katholiek priester was geworden. Zijn dochter Helma, een textielingenieur, nam toen het bedrijf over. Ze trouwde met Reinhold Kuhn, die zich bij het bedrijf voegde. Hij en Josef Kerstiens, zoon van Leo Kerstiens, werden in 1956 persoonlijk aansprakelijke partners. In 1972 werd het bedrijf verkocht aan het naburige concurrerende bedrijf Walter Reygers. Ook dit bedrijf bestaat niet meer. Het bedrijfsarchief is te vinden in het stadsarchief van Bocholt.

Lit:

E. Westerhoff 1984 "De textielindustrie van Bocholt", Bocholt, 1984, 2e druk. S. 141-142

Margret Bongert (16/06/09 11:05 am)

Aktiengesellschaft Baumwoll-Spinnerei "Rothe Erde" later F. H. Hammersen GmbH

Inschrijving in het handelsregister op 21 oktober 1897. Een jaar later werd de spinnerij met een lijperij gebouwd op Werther Str. 78. Het bedrijf werd in 1916 gesloten en in 1918 verkocht aan Hammersen in Osnabrück. Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog waren er 35.000 spinnen en 360 weefgetouwen in bedrijf, die in 1941 werden stilgelegd. De eerste weefgetouwen werden in april 1946 weer opgestart, met één wever die vier weefgetouwen bediende tegen een uurloon van 0,75 Reichsmark. In 1992 werd het bedrijf overgenomen door Dierich-Holding AG, Augsburg, en uiteindelijk werd het in maart 1993 gesloten met 75 werknemers.

Lit:

Uit de geschiedenis en reconstructie van de firma F.H.Hammersen in Bocholt, in: Unser Bocholt, 4e deel (1953), H.6, p.191-204. Eduard Westerhoff, Die Bocholter Textilindustrie. Unternehmer und Unternehmen, 2e herziene druk, Verlag Temming Bocholt 1984, 255 pp.

Johann Telaar (27.09.10 09:33)

Rudolf Karstadt AG

In maart 1921 werd de onderneming Rudolph Karstadt AG ingeschreven in het handelsregister van Bocholt. De leden van de raad van bestuur waren Sigismund Weyl, Paul Braunschweig, Siegfried Braunschweig, Ernst Braunschweig (die later naar het hoofdkantoor in Hamburg ging), Ernst Weyl, Karl Weyl en Hugo Weyl. Dit werd voorafgegaan door de verkoop van de bedrijven Gebr. Braunschweig en S.A. Weyl & Sohn aan de warenhuisgroep. De overname werd gevolgd door een levendige bouwactiviteit die duurde van 1922 tot 1926. De fabriek in Braunschweig werd verbouwd, gedeeltelijk afgebroken en weer opgebouwd. Het grote Weyl-eigendom (Kaiser-Wilhelm-Str., Frankenstr. Friesenstr. en Welfenstr.) werd alleen verbouwd en gerenoveerd. De bouw van een machine- en ketelhuis met kolenbunker, het vier verdiepingen tellende fabrieks- en magazijngebouw en het kantoorgebouw aan de Kaiser-Wilhelm-Strasse uit 1923 (nu Siemens AG) moeten hier in het bijzonder worden genoemd. Er waren nog steeds spinnerij- en weverijgebouwen en een 22 meter hoge

watertoren, die in 1982 werd opgeblazen. Er werden dekens, tijken en barleycorn handdoeken (badstof) geproduceerd voor de warenhuizen van Karstadt. In 1930 had het bedrijf nog 1.521 werknemers. De wereldwijde economische crisis dwong het bedrijf echter tot sluiting in 1931 en 1.200 mensen werden ontslagen.

Op 23 september 1933 werd in het handelsregister aangetekend dat het bedrijf Rudolnh Karstadt AG had ongehouden te bestaan. De gebouwen werden verkocht aan

Rudolph Karstadt AG had opgehouden te bestaan. De gebouwen werden verkocht aan bedrijven zoals A. Friedr. Flender AG, Siemens & Halske AG. Berlijn, Felix Tetzner en Gebr. Ahlers.

De spinnerijgebouwen aan de Frankenstrasse, gebouwd in 1925, gingen naar de Westdeutsche Feinspinnweberei Kersten & Sohn.

Lit:

Eduard Westerhoff, De textielindustrie in Bocholt. Unternehmer und Unternehmen, 2e herziene druk, Verlag Temming Bocholt 1984, pp. 112-115.

Margret Bongert (16.09.10 09:02)

(Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk)

voorzag Bocholt en het omliggende gebied tot aan de Nederrijn vanuit Wesel van elektriciteit vanaf 1911/12. In Bocholt kocht het gemeentelijk nutsbedrijf elektriciteit van RWE en distribueerde deze naar huishoudens en bedrijven. De industrie in Bocholt en omgeving werd rechtstreeks door RWE van stroom voorzien. In 1929 bouwde RWE een 110.000 volt (110 kV) openlucht schakelstation aan de Dingdener Str., dat vandaag de dag nog steeds het belangrijkste leveringspunt is voor de regio Bocholt. RWE's "Betriebsabteilung Bocholt" met kantoren, wagenpark en werkplaatsen werd ook op dezelfde locatie gevestigd en huisvestte de talrijke montageteams en de permanente storingsdienst. In september 1971 nam de gemeentelijke nutsonderneming BEW het middenspanningsnet (25 en 10 kV) over van RWE en leverde toen ook aan de industriële bedrijven (behalve Flender) in het oude stadsgebied. In januari 1979 werd nog een 110 kV-installatie gebouwd als een overdekt systeem in de Schwarzstraße om de voorzieningszekerheid te vergroten, met een 110 kV-kabeltoevoer vanaf de Dingdener Str. Vanaf 1 januari 1996 nam BEW de stroomvoorziening over van RWE in het hele gebied van de stad Bocholt, dat was uitgebreid als gevolg van de gemeentelijke gebiedshervorming. Aangezien RWE geen verdere leveringstaken meer had in Bocholt en omgeving, werd de operationele afdeling ontbonden en werd het personeel, indien het niet werd overgenomen door BEW, verdeeld over naburige operationele afdelingen zoals Wesel of Kalkar.

Lit:

Werner Brandt, Dietmar Wallisch, Geschichte der Bocholter Stromversorgung, in: UNSER BOCHOLT Jg. 25 (1974) H. 1, pp. 22-25.

Werner Brandt, 85 Jahre Strom in Bocholt, in: UNSER BOCHOLT Jg. 49 (1998) H. 3, p. 24-36, met foto's en uitleg van technische termen en afkortingen.

Werner Brandt, Geschiedenis en verhalen over de stroomvoorziening. Herinneringen van een tijdgetuige uit 30 jaar bij RWE, ongepubliceerd manuscript.

Werner Brandt (31/08/10 10:20 am)

Neem contact met ons op

Oliver Brenn
Kultur und Archiv

Kultur und Bildung

Stuur e-mail

+49 0071 050 0174

+49 28/1 953-21/4

Over de stadsencyclopedie

De stadsencyclopedie werd in 2003 door een werkgroep onder leiding van de toenmalige stadsarchivaris Dr. Hans-Detlef Oppel gelanceerd en aan het publiek gepresenteerd.

Interessante artikelen en bijdragen werden verzameld uit verschillende publicaties, waaronder het lokale tijdschrift "Unser Bocholt" van Bocholt, dat nog steeds regelmatig wordt uitgegeven door de Verein für Heimatpflege.

© Bruno Wansing